

بسمه تعالی

تحولات نظام آموزشی در پرتو جهانی شدن

مؤلفان :

حسن اسلایان

ندا سلیمانی رودین

مرضیه رحمانی

انتشارات ارسطو

(چاپ و نشر ایران)

۱۳۹۶

شماره کتابشناسی ملی: ۲۰۳۰۰۰

www.chaponashr.ir

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۳	پیشگفتار
۱۵	فصل اول: نگاهی به پدید جهانی شدن
۱۷	مقدمه
۱۹	پیشینه تاریخی جهانی شدن
۲۲	مفهوم «جهانی شدن»
۲۵	تعاریف ارائه شده از صاحب نظران در خصوص پدیده جهانی شدن
۳۵	(۱) چند وجهی بودن پدیده
۳۶	(۲) راهیابی مفهوم به عرصه‌های سیاسی، امنیتی
۳۶	(۳) نوپا بودن نظریه پردازی و پژوهش
۳۶	(۴) تعاریف و مفهوم بندی‌های متنوع
۳۸	جهانی شدن یا جهانی سازی؟!۱
۴۰	طبقه بندی دیدگاه‌های مطرح شده در ارتباط با پدیده جهانی شدن

جهانی شدن به عنوان عامل پیدایش مشابهت و همگرایی در میان ملتها و کشورهای مختلف	۴۰
جهانی شدن به عنوان یک طرح یا نقشه برنامه ریزی شده برای سلطه بر جهان	۴۴
جهانی شدن به عنوان پدیده‌ای که هم بستر ساز توسعه هست و هم آسیب زا	۴۹
نظریه‌های مکاتب مختلف در ارتباط با پدیده جهانی شدن	۵۱
نظریه رئالیستی	۵۱
نظریه ایده آلیستی	۵۲
نگرش لیبرالیستی	۵۳
لیبرال‌های بازار آزاد	۵۳
نهادگرایان	۵۴
نگرش مارکسیستی	۵۵
نئوگرامشی‌ها	۵۵
ساختارگرایان تاریخی	۵۶
نظریه رفتارگرایی	۵۶
نظریه فرار رفتارگرایی	۵۷
پست مدرنیسم	۵۸
رویکردهای مواجهه با پدیده جهانی شدن	۶۰
رویکرد اول) تسلیم در برابر امواج جهانی شدن	۶۰
رویکرد دوم) پشت کردن به موضوع (پاک کردن صورت مساله)	۶۰
رویکرد سوم) جهت گیری عاقلانه و حکیمانه	۶۱

۶۲	ابعاد پدیده جهانی شدن
۶۳	بعد اقتصادی
۶۹	بعد سیاسی
۷۴	بعد فرهنگی
۷۹	بعد اجتماعی
۸۰	بعد فنی و تکنولوژیک
۸۵	فصل دوم: جهانی شدن - نظام آموزش و پرورش
۸۷	مقدمه
۹۴	ضرورت جهانی شدن نظام آموزش و پرورش
۹۹	نظریه دانش جهانی چگونگ چنگ
۱۰۵	دیدگاه‌های موافقان و مخالفان جهانی شدن در آموزش و پرورش
۱۰۵	دیدگاه موافقین جهانی شدن در آموزش و پرورش
۱۰۶	دیدگاه مخالفین جهانی شدن در آموزش و پرورش
۱۰۷	رویکردهای مواجهه با پدیده جهانی شدن برای توسعه آموزشی
۱۰۷	الف) واکنش منفعلانه و تسلیم پذیرانه:
۱۰۷	ب) واکنش ستیزه جویانه:
۱۰۸	ج) واکنش کنش گرایانه و رهایی بخش:
۱۰۸	تأثیرات عمده پدیده جهانی شدن بر نظام آموزش و پرورش
۱۱۲	تغییرات در اهداف آموزش و پرورش

تمرکززدایی و انعطاف در مدیریت	۱۱۳
کاربرد فناوری‌های نوین در نظام آموزش و پرورش	۱۱۷
شکافت حلقه‌های بسته دانش:	۱۲۰
مشارکت کارکنان	۱۲۰
تحولات برنامه‌های درسی	۱۲۲
اهداف	۱۲۳
محتوا:	۱۲۴
روش:	۱۲۵
ارزشیابی:	۱۲۶
تحول در فرایند یاددهی-یادگیری	۱۲۶
استفاده از آموزش و یادگیری الکترونیک در فرایند یاددهی-یادگیری:	۱۲۷
آموزش شهروندی جهانی	۱۲۸
فصل سوم: جهانی شدن و بین‌المللی شدن آموزش عالی	۱۳۳
مقدمه	۱۳۵
الزامات جهانی شدن آموزش عالی	۱۳۷
- محیط پویا و پیچیده:	۱۳۷
- رسالت آموزش عالی:	۱۳۸
- اداره و ساختار آموزش عالی:	۱۳۸
- استقلال دانشگاهی:	۱۳۸

- ۱۳۸ - فناوری آموزشی:
- ۱۳۹ - توسعه دسترسی:
- ۱۳۹ - برنامه درسی:
- ۱۳۹ - هیئت علمی و دانشجویان:
- ۱۴۰ سیر تحولات نظام آموزش عالی در مسیر جهانی شدن
- ۱۴۰ - دور رس و عصر روشنگری - از قرن چهاردهم تا قرن هجدهم:
- ۱۴۱ - عصر صنعتی - از اوایل قرن هجدهم تا ربع آخر قرن بیستم:
- ۱۴۲ - عصر اطلاعات و دانش - دوره معاصر:
- ۱۴۷ تاثیرات جهانی شدن بر ابعاد مختلف نظام آموزش عالی
- ۱۴۸ تغییر ساختار آموزشی دانشگاه از استاد محوری به دانشجو محوری
- ۱۴۹ پاسخگو بودن سیستم آموزشی:
- ۱۵۰ استقلال دانشگاهی:
- ۱۵۱ تحول در فرایند یاددهی-یادگیری
- ۱۵۴ بین المللی شدن نظام آموزش عالی
- ۱۵۶ مفهوم بین المللی شدن آموزش عالی:
- ۱۵۹ تفاوت جهانی شدن و بین المللی شدن آموزش عالی:
- ۱۶۱ الزامات بین المللی شدن آموزش عالی
- ۱۶۸ اهداف نظام های آموزش عالی از همکاری های علمی و بین المللی
- ۱۷۰ اهداف سیاسی:

۱۷۰	اهداف اقتصادی:	۱۷۰
۱۷۰	اهداف اجتماعی	۱۷۰
۱۷۱	اهداف تحصیلی - دانشگاهی	۱۷۱
۱۷۲	ابعاد و محورهای همکاری‌های بین‌المللی در دانشگاه‌ها	۱۷۲
۱۷۶	بین‌المللی شدن برنامه‌های درسی آموزش عالی	۱۷۶
۱۷۸	الف) سیاسی:	۱۷۸
۱۷۹	ب) اقتصادی:	۱۷۹
۱۷۹	ج) علمی و آکادمی:	۱۷۹
۱۸۰	د) اجتماعی - فرهنگی:	۱۸۰
۱۸۰	انواع رویکردهای آموزش عالی بین‌المللی:	۱۸۰
۱۸۱	رویکرد فعالیت:	۱۸۱
۱۸۱	رویکرد صلاحیت یا شایستگی:	۱۸۱
۱۸۲	رویکرد ارزشی - روحیه‌ای (انسانی):	۱۸۲
۱۸۲	رویکرد فرایندی:	۱۸۲
۱۸۳	بین‌المللی شدن آموزش عالی و رشد کیفیت دانشگاه‌ها	۱۸۳
۱۸۵	آثار و نتایج بین‌المللی شدن آموزش عالی	۱۸۵
۱۹۱	فصل چهارم: چالش‌ها و راهکارها	۱۹۱
۱۹۳	مقدمه	۱۹۳
۱۹۶	تک فرهنگی شدن و تضعیف فرهنگ‌های بومی:	۱۹۶

۱۹۷	تهدید روندهای مربوط به تربیت دینی:
۱۹۸	کاهش ارزش زمان گذشته و افزایش ارزش زمان حال
۱۹۹	عدم همراهی ذهنیات با عینیات
۱۹۹	آموزش زبان خارجی
۲۰۲	چند فرهنگی بودن
۲۰۳	کاربرد فناوری های نوین
۲۰۷	تمرکز زدایی در نظام آموزشی
۲۰۹	بین المللی شدن دانشگاه ها
۲۱۳	رهبری آموزشی در نظام تعلیم و تربیت
۲۱۵	تدوین فرایندهای کنترل کیفیت و تعیین اساندهای آموزشی
۲۱۵	تأمین مالی برنامه های جاری و توسعه دانشگاه ها
۲۱۶	عدالت آموزشی و توزیع فرصت های ارتقاء
۲۱۷	مدیریت تحولات اجتماعی در کنار تحولات علمی و فناوری
۲۱۷	ارتباط مناسب بین آموزش عالی و نظام پرداختها
۲۱۸	دانشگاه ها و چالش بیکاری
۲۲۱	راهکارهای های متناسب با ابعاد اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و علمی
۲۲۱	بعد اقتصادی
۲۲۲	بعد فرهنگی
۲۲۳	بعد سیاسی

صفحه

عنوان

۲۲۵ بعد علمی

۲۲۵ دیگر راهکارها

۲۲۹ منابع و مآخذ

www.ketab.ir

پیشگفتار

پدیده جهانی شدن از پرمجاده ترین مسایل روز جهان به شمار می‌رود؛ پدیده ای که با کاهش دادن مرزهای جغرافیایی جوامع، بر تمامی ابعاد زندگی فردی و اجتماعی تأثیر گذاشته و در تصمیم‌گیری‌ها و فعالیت‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی انسانها، نقش تعیین‌کننده‌ای داشته است. جهانی شدن منافع مردم و جوامع را بیش از پیش به هم تنیده کرده و علاوه بر کالاها و خدمات، اندیشه‌ها و دانش بشری را نیز گسترده‌تر از گذشته مبادله می‌کند. در فرآیند جهانی شدن، بسیاری از مؤلفه‌های زندگی بشر با تحولی عمیق روبه‌رو شده‌اند. برخی از این تحولات در عرصه سیاسی و اقتصادی ظاهر شده و برخی دیگر در گستره فرهنگی و اجتماعی ظهور نموده‌اند. از طرفی، توسعه و زافزونی فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی، شرایط نوینی در جهان ایجاد کرده که با تکیه بر آن، میزان کنترل و هدایت جریان‌های مختلف سیاسی در کنار روابط تعاملی و بین‌المللی میان کشورها، دستخوش تغییرات گسترده‌ای شده است. در چنین وضعیتی، زندگی در فضای جامعه نوین با در نظر گرفتن شرایط خاص و پیشرفت‌های علمی و فناورانه، تصویر دیگری از جهان ارائه داده است.

با نظر به اهمیت و جایگاه پدیده جهانی شدن و تحولات حاصل از آن، امروزه بحث جهانی شدن در ادبیات علمی جایگاه ویژه‌ای را به خود اختصاص داده است و برای جوامع در حال توسعه از جمله کشورمان، علاوه بر فراهم نمودن فرصت‌های متعدد، منجر به بروز چالش‌هایی نیز شده است. این شرایط به ویژه برای نظام تعلیم و تربیت و آموزش عالی، مسائل جدیدی از قبیل تغییرات سریع، بازسازی برنامه‌ها، انتقال اثبوه دانش‌های قدیم، حل مسائل مرتبط با مدیریت و سازمان‌دهی، از بین رفتن مرزهای جغرافیایی، در دسترس بودن اطلاعات و ساختار شکنی را به وجود آورده است.

در راستای مواجهه مطلوب با تحولات حاصل از پدیده جهانی شدن در نظام آموزش و پرورش و آموزش عالی و اتخاذ رویکرد مناسب در این زمینه، لازم است ابتدا درک و فهم جامعی از مختصات، گستره تحولات و پیامدهای پدیده جهانی شدن حاصل شود، سپس آثار و نشانه‌های این پدیده در حوزه تعلیم و تربیت (نظام آموزش و پرورش و آموزش عالی) مورد بررسی و تحلیل قرار گیرد و با شناخت دقیق فرصت‌ها و چالش‌های حاصل از تحولات پدیده جهانی شدن در نظام تعلیم و تربیت، راهکارهای مطلوب و متناسب با رسالت‌ها و ماموریت‌های نظام آموزشی در

عصر جهانی شدن ارائه شود تا توسط دست اندرکاران نظام آموزشی در عرصه نظر و عمل به کار گرفته شوند.

با نظر با آنچه تشریح گردید، اثر حاضر با همت بنده و همکارانم تحت عنوان «تحولات نظام آموزشی در پرتو جهانی شدن» در چهار فصل به شرح ذیل تالیف گردید:

فصل اول: نگاهی به پدیده جهانی شدن

فصل دوم: پدیده جهانی شدن و نظام آموزش و پرورش

فصل سوم: جهانی شدن و بین المللی شدن نظام آموزش عالی

فصل چهارم: چالش‌ها و راهکارها

امید است اثر حاضر که به توسعه به نیازهای کنونی علاقه مندان و دست اندرکاران نظام تعلیم و تربیت در جهت شناخت متغیرات تأثیرگذار پدیده جهانی شدن در ابعاد مختلف نظام آموزشی، تدوین و تالیف گردیده است، بتواند خدمت تازه‌چینی به جامعه بزرگ تعلیم و تربیت کشورمان باشد. از آنجا که دانسته‌های بشری مدام در حال تغییر و تحول است و دانش نگارندگان این اثر نیز بی تناسب با فرموده حکیم عمر خیام نیست که:

هرگز دل من ز علم، محروم نشد / که مالد ز اسرار که معلوم نشد

هفتاد و دو سال فکر کردم شب و روز / معلوم شد که هیچ، معلوم نشد

لذا از خوانندگان و مخاطبان عزیز تقاضا داریم با ارائه انتقادات، دیدگاه‌ها و پیشنهادهاى ارزشمند خود، ما را در جهت رفع نقایص احتمالی این اثر، یاری نمایند.

حسن اسلامیان؛ دانشجوی دکترای علوم تربیتی و مدرس دانشگاه